

Воздушность и материальность пространства как созерцание и обитание (М. С. Каган).

Значимость человеческой мерки пространства, определяющей «воздух» — как элемент свободного проникновения, перетекания в стабильно зафиксированном пространстве, видоизменяющем значимость градостроительной формы целого пространства.

Город — Обетование. «Соприкасается же земля с лучами солнца и луны, и света их не оскверняет» (Аврелий Августин).

Ассоциативные смыслы антропометрии пространства.

Тема смерти Венеции — печать «утраты середины» в урбанизированном пространстве человека.

Венеция умирает, но умирает «таким образом, как умирает библейское зерно еще в земле, иначе, оно не сможет прорасти».

Вадим ЛЕВАНДОВСЬКИЙ

*аспірант при кафедрі теорії, історії
архітектури і синтезу мистецтв НАОМА*

ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ АРХІТЕКТУРНИХ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ

Історія «мистецтва нових медіа» у Західній Європі та США нараховує понад тридцять років. Практично одразу архітектурне середовище стало частиною художніх медіа-інсталяцій Джефрі Шоу (1992), Рафаеля Лозано-Хеммера (1997), Рожіра ван дер Хайде, групи ART+COM (1988). Пізніше інформаційні технології вводились в структуру архітектурного об'єкту, але як окремий елемент із власними функціями.

У наш час популярна тенденція включення їх в загальне образно-концептуальне рішення будівлі. Поєднання медіа та архітектури спричинене, окрім технічного прогресу, змінами у самому художньому мисленні, що набуває більшої синтетичності, відображаючи інтегративні процеси техногенної цивілізації.

Культура ХХІ ст. безпосередньо пов'язана з інформаційними технологіями. Це є підґрунтям для переосмислення відповідного образу сучасної архітектури. Мистецькі експерименти з медіа є спробами культурної адаптації нового, поглядом у майбутнє. Прихід медіа-мистецтва в архітектуру — ознака наступного етапу тенденції — набуття сучасної актуальності.

Архітектурні елементи аудіо-візуальної комунікації підпадають під визначення терміну «нові медіа» як засоби передачі цифрової, комп'ютеризованої чи мережевої інформації другої половини ХХ-го ст. Їх визначальною особливістю є кінетика (генерація змін різного характеру в реальному часі), як будь-який прояв «життя» об'єкту безпосередньо під час споглядання. Відмінності є основою інформаційних процесів. Зафіксовані нашою свідомістю, вони супроводжуються емоційною реакцією на новизну.

Візуальні медіа набули масового поширення завдяки появі відносно недорогих і ефективних кремнієвих діодних джерел світла (LED). Медіа-фасади на їх основі вже понад десять років відіграють роль популярних рекламоносіїв практично необмежених розмірів і сучасних арт-об'єктів.

Для опанування цього потужного принципово нового інструменту архітектору не завжди вистачає професійної інтуїції. Запобігти помилкам допомагає врахування естетичних аспектів проблеми. Естетичний початок в архітектурі — універсальний закон впорядкованості, що керує синтезом елементів різної природи, сприяє реалізації соціальних задач архітектури, підтримуючи етику професії.

Попри тривалу успішну апробацію у мистецьких інсталяціях, рекламних та шоу-заходах, образно-художні можливості медіа-технологій досі недостатньо впевнено використовуються в архітектурній творчості. Поодинокі експерименти часто відбуваються без урахування естетичних вимог до композиційної цілісності архітектурного рішення та його адекватності певному середовищу. Крім того, суспільству бракує підготовки до сприйняття новітніх тенденцій, а навчальному процесу — відповідної теоретичної бази.

Вирішення цієї проблеми вимагає розробки методологічних засад інтеграції медійних елементів у поле засобів сучасної архітектури, відшукування таких шляхів їх сполучення, де наслідком є нова архітектурно-художня якість.

Над розробкою проблематики архітектурної інтеграції медіа-технологій та практичним їх застосуванням плідно працюють Тім та Жан Едлери (Realities United), Пітер Кук (Archigram), Жак Герцог і Пьер де Мейрон (Herzog & de Meuron), Кас Устерхьюз, Крістіан Мьоллер, Заха Хадід та ін.

Тенденція застосування нових інформаційних технологій набула актуальності передусім у Європі, Америці, розвинених східних країнах. У публікаціях та на офіційному сайті фундаторів «Інституту медіа-архітектури» у Австрії Олівера Шюрера та Гернота Тшертоу

розміщено інформацію про багатогранні процеси, що відбуваються у сучасній архітектурі та дизайні міського середовища за участю цифрових медіа. На конференції «Медіа-архітектура '2007» у Лондоні вперше було поставлено питання щодо виходу цих технологій за межі формату відео-кліпу та їх більш повноцінної і багатогранної інтеграції в архітектуру.

Важливість реакції сучасної архітектури на інформаційне середовище і перебіг внутрішніх функціональних процесів відмічає у своїх роботах відомий японський архітектор Тойо Іто, стверджуючи, що крім задоволення матеріальних потреб, їй необхідно стати медіа-оболонкою для нескінченного процесу наочної комбінаторики і трансформації.

До вдалих, на думку автора, прикладів архітектурної-інтеграції медіа-технологій належать: Кунстхауз в м. Грац (2003 р.), Альянс Арена у Мюнхені (2005 р.), вежа Акбар у Барселоні (2005 р.).

Сьогодні стилістична невизначеність є сприятливим підґрунтям для чергового етапу орієнтації на естетику чуттєвого сприйняття, зокрема світла і графіки у форматі архітектури. Технологічні ефекти лежать в основі багатьох сучасних проєктів. Одним з перших це помітив Кас Устерхьюз: «Спочатку архітектура сприймалась лиш як статичний феномен. «Штучні печери» були індіферентні до споживачів і оточення. Сьогодні погляди істотно змінились. Сучасні споруди, щерть завантажені технологіями, сповнені життям. Вони сприяють комунікації з середовищем і поміж собою».

Аналіз багатьох проєктів, наведених у статті Гернота Тшертоу «Медіа-фасади: основні положення і принципи» свідчить, що комфортність сприйняття медіа-ефектів безпосередньо пов'язана з делікатністю і співмасштабністю їх композиційного рішення в структурі об'єкту, інженерно-технічною доцільністю, ієрархічним підпорядкуванням ефектів архітектурному задуму.

Досягнення органічної цілісності та певної мистецької цінності передбачає дотримання естетичних вимог зорової комфортності, врахування особливостей середовища. У деяких випадках інформаційно-насичений медіа-фасад може компенсувати простоту силуету і одноманітність гомогенної дрібночарункової структури фасаду. Доцільність такого прийому засвідчують дослідження психологів і фізіологів.

Таким чином, сучасна тенденція застосування художніх і композиційних властивостей медіа в архітектурі демонструє їх значний вплив на характер сприйняття архітектурного об'єкту та середовища

вцілому. Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка методики інтеграції медіа-технологій в архітектурі та врегулювання образно-естетичних аспектів таких рішень.

Олександр ХАРЛАН

науковий співробітник відділу Півдня України

НДІ пам'яткоохоронних досліджень, кандидат архітектури

ДО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЕВ'ЯНОЇ ЦЕРКОВНОЇ АРХІТЕКТУРИ КАТЕРИНОСЛАВЩИНИ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТОВІЙ АРХІТЕКТУРІ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Відновлення нечисленних збережених та будівництво нових храмів, обумовлене відродженням православного церковного зодчества в Україні, відбувається за відсутності науково-методичної бази, що узагальнила б теоретичний та практичний досвід у цій важливій діяльності сьогодення. Надто важливим сьогодні є глибоке вивчення регіональній традицій церковної архітектури, в тому числі і території колишньої Катеринославської губернії з його унікальною історією. Тільки за умов вивчення творчих традицій в архітектурі регіону можливо уникнути обмеженості та випадковості функціонально-планувальних та художніх засобів у сучасному храмовому будівництві.

Проведено ґрунтовне архітектурне дослідження, узагальнююче матеріали з архітектури та містобудівних особливостях дерев'яних культових споруд території Катеринославщини, яке надає об'єктивності осмислення архітектурного мистецтва і його повноти як для регіону, так і для України в цілому. Мета даної роботи полягала у виявленні і узагальненні архітектурно-типологічних і композиційних особливостей церковної архітектури регіону XVIII–XX ст., виділені архітектурно-етнографічних зон на цій території і основних шкіл народного культового будівництва, які тут склалися.

Вперше дерев'яні храми Катеринославщини було зведено в єдину систему, на основі різноманітних наукових джерел було встановлено загальну кількість дерев'яних церков і кількісні показники їх групування за типологічними ознаками. Зібрані матеріали стосувалися існуючих і втрачених 600 дерев'яних церков, з яких вдалося дослідити архітектурно-художні властивості більше 100 храмів.

Після дослідження містобудівних, архітектурно-планувальних та функціонально-конструктивних особливостей дерев'яної храмової